

Kaple v Rájci

Pouť v kapli v Rájci

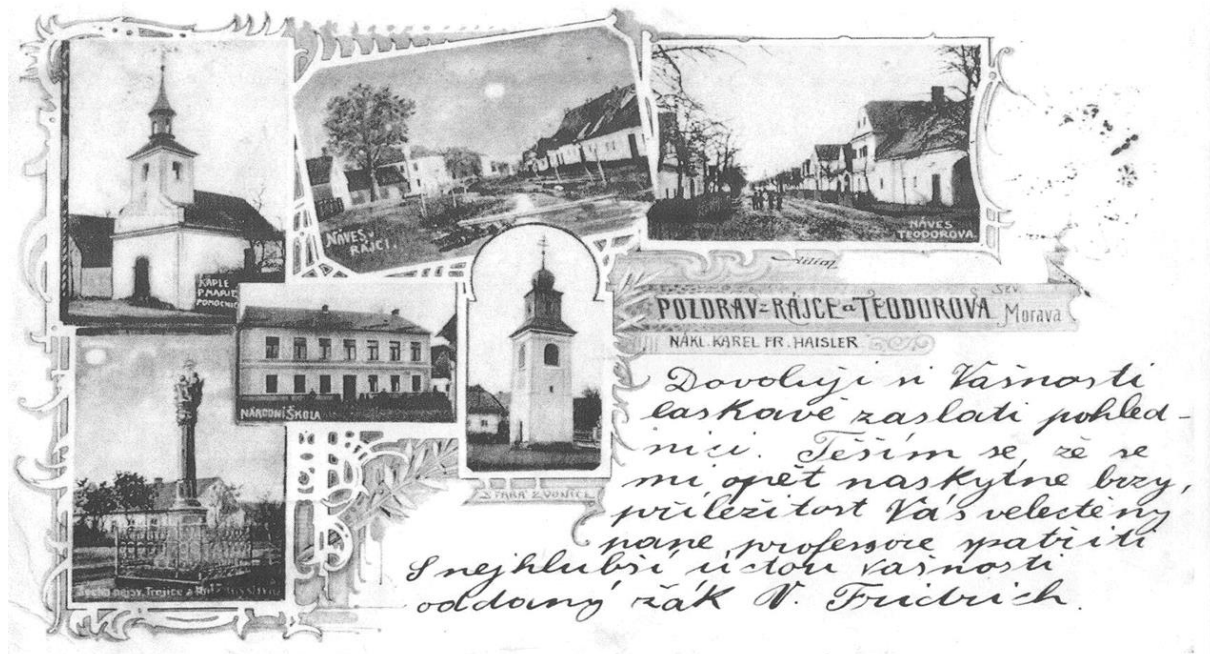
Již delší dobu trvala snaha zjistit a upřesnit z historických pramenů, komu je zasvěcena rájecká kaple, s přáním, slavit v ten den pouť. Oslovení pamětníci se shodují, že Panně Marii, ale nabízely se hned tři přívlastky:

- P. M. Královny, podle odcizené sochy Marie s dítětem a korunkou (možnost srovnat podobnost vyobrazení P. M. Pomocnice křesťanů)
- P. M. Růžencové (2. neděle říjnová = hody)
- P. M. Lurdské (současná socha)

Hledání v obecní kronice (kaple je vlastnictvím obce), ani na farních úřadech ve Zvoli a v Zábřehu, nic nepřineslo. Na radu děkana Františka Eliáše pokračovalo pátrání ve Státním archivu v Šumperku. Zde byl objeven originál pohlednice, který v roce 1909 zaslal zdejší učitel Valentin Fridrich svému profesorovi. V. Fridrich působil v Rájci v letech 1874 – 1924 nejen jako učitel a kronikář, ale také jako iniciátor kulturních akcí. Pohlednice se skládá z několika záběrů částí obce opatřených názvy. Snímek kaple nese název: KAPLE P. MARIE POMOCNICE, což odpovídá užívanému názvu Panny Marie Pomocnice křesťanů. Slavnost tedy připadá na 24. května.

Jedná se zatím o jediný historicky doložený pramen, protože veškeré dokumenty v roce 1863 shořely. Založení kaple nám připomíná letopočet 1833 vyrytý v kameni nad vchodem do kaple. V obecní kronice máme zápis o slavení první mše svaté 6. června 1911 (první díl kroniky strana 22-23), které se také zúčastnili učitelé V. Fridrich a Fr. Heger se školní mládeží.

Kopie originálu pohlednice, kterou zaslal v roce 1909 řídící učitel Valentin Fridrich. Originál se nachází ve Státním archivu v Šumperku. Valentin Fridrich nastoupil roku 1874 ve škole v Rájci jako řídící učitel. Narodil se v roce 1857 v Třeboni a absolvoval učitelský ústav v Soběslavi. V Rájci strávil půl století. Zapsal se trvale nejen do historie školy.

**Opis z pohlednice: Dovolují si Vašnosti laskavě zaslati pohlednici. Těším se, že se mi opět naskytne brzy příležitost Vás velectěný pane profesore spatřiti. S nejhlubší úctou Vašnosti oddaný žák V. Fridrich.*

Krátce z historie svátku Panny Marie Pomocnice křesťanů.

Papež Pius VII. byl zajat Napoleonem a vězněn od července 1809 do března 1814. V této těžké době svěřoval sebe i celou církev do ochrany Panny Marie Pomocnice křesťanů. Z vděčnosti za návrat do Říma zavedl 24. května 1814 tento svátek. Ve všech kostelích a kaplích zasvěcených P. M. Pomocnici křesťanů se slaví pouť. Letos (24. května 2012) byla slavena také v Rájci.

Zapsáno v Rájci 1. 5. 2012. Za rájecké farníky: J. Johnová, V. Domlivilová, D. Václavková.

Příklady zobrazení Panny Marie pomocnice křesťanů s charakteristickými atributy

I. díl kroniky – str. 21, 22 – opis, *r.1833= 19. století

Dle oznámení bývalého starosty Františka Deutsche postavili si občané teodorovští již koncem XVIII. století ku svému pohodlí kapličku. Podnět a zároveň náklad k založení dal František Němec z Teodorova domu č. 2. Ostatní po většině němečtí obyvatelé byli mu dle možnosti nápomocni. V báni s 2 zvony upevněn jest kříž s dvěma příčnicemi, podobné kříže se nosívaly při procesích před patriarchou. Obraz Panny Marie na oltáři daroval Josef Kordíček ze Zvole. Křížovou cestu daroval František Loučný, familiant na p. č. 12, týž dobrodinec poručil dle smlouvy ze dne 1. srpna 1891 na kapli 100 zl.= 200 Kč. Obnos tento má si obec podržeti, avšak každoroční 5% úrok = 10 Kč má se upotřebiti na světlo na oltáři, v němž jsou od r. 1911 uloženy ostatky sv. Placida a sv. Jucundy.

**Placidus=Eustachius byl slavný římský vojevůdce za císaře Trojana a mučedník středověký. Legenda vypravuje o něm takto: Když na lově za krásným a velkým jelenem se hnal, daleko se octnul od svých průvodčích a v houštině zabloudil. Na blízku pohorku stanul jelen a Placidus prý k nemalému podivení spatřil mezi jeho parohy kříž neobyčejným světlem ozářený a Spasitel na něj rozpiatý promluvil k Placidovi: „Já jsem Kristus, jenž dávno tebe hledám! Jdi k biskupovi, uvěř ve mne a dej se pokřtiti“. Učiniv tak Placidus, přijal jméno Eustachius i zjeveno mu, že se má státi druhým Jobem. Není pochyby, že tato legenda mnohem později sepsána a podvržena byla avšak že prastará jest, patrně z 3. řeči Jana Damusce de imaginibus. Jádro asi bude záležitosti v tom, že Eustachius vysoký důstojník římský, ku poznání pravdy křesťanské přiveden byl, ve válce manželku a dítě ztratil, později ale opět našel a konečně pro víru umučen byl.*

Kovový kříž na oltář daroval mladík František Winkler a František Müller st. vyryl na podstavci jeho počáteční písmena dárce W. F.

Ve válečné době r. 1917 darovala Terezie Hiklová sochu Božského srdce Páně a sv. Josefa v ceně 157 Kč. Socha P. Marie Lurdské zakoupena byla z dobrovolných příspěvků a posvěcena 16. července 1893. R. 1863 shořela při požáru střecha, zvony se zřítily, avšak vnitřek

kaple zůstal neporušen. Před světovou válkou dal P. Ant. Urban, kaplan u P. M. Sněžné v Kroměříži svým nákladem kapli vymalovati a zevně opravit. Zednickou práci vykonal Jos. Diblík zdarma. R. 1912 povolilo obec. zastupitelstvo družstvu pro zavádění elektr. světla na ní umístiti konsole s tou podmínkou, kdyby tyto budoucně při opravě kaple byly na překážku, je družstvo povinno svým nákladem je dáti odstraniti eventuelně opět připevniti.

Obec Teodorov toužila již dlouho po tom, aby se v kapli mohly sloužit mše svaté. Příčiněním Františka Deutsche byla r. 1911 touha obyvatelstva splněna, neboť arcibiskupská konsistoř v Olomouci povolila, že se mohou v ní sloužit ročně dvě mše svaté. Jedna v době svatodušní, druhá o hodech. K obřadům těmto jest obec povinna kněze dvakrát ročně ve slušném poboze přivážeti a odvážeti. Dne 6. června 1911 o 7. hod. ranní sloužena byla první mše svatá, kterou celebroidal zvolský farář P. Methoděj Špaček za asistence P. Frant. Štrampacha. Učitelé V. Fridrich a Fr. Heger byli se školní mládeží přítomni.

Poněvadž za světové války dne 30. září 1916 byl jeden zvon z kaple rekvirován, zakoupila pí Anna Čulíková p. č. 14 zvon nový, který byl vysvěcen ve Zvoli dne 28. července 1923. V kapli konají se pobožnosti zvláště v době postní a každou neděli. Po vyhoření farního kostela r. 1854 farář zvolský konal bohoslužby ve všední dny v Lukavici a Teodorově. Revers obce ohledně kaple schválen zemským výborem dne 20. května 1914 č. 36.536.

Slavnost 100 let založení rájecké kaple.

20. srpna 1933 se slavila památka 100letého založení zdejší kaple. Jediným dokladem k tomuto jubileu zůstal letopočet 1833 vyrytý v kameni nad vchodem do kaple. Jiné záznamy a zápisy shořely v r. 1863 a zničeny byly tehdy i původní zvony. Slavnosti zúčastnil se Dp. kons. rada P. Vepřek z Postřelkova a měl ranní mši svatou. Velkou slavnou mši sv. sloužil P. Štrampach, farář Rohatecký, zdejší rodák, za asistence P. Frant. Janíčka, katechety, rovněž zdejšího rodáka a P. Vepřka. V kázání vzpomínal Dp. Štrampach na počátky kaple, které se v ústní tradici dochovaly, mluvy o vztahu občanů k této kapli a připomíná, že p. Ant. Urban, polní kurát zemřelý ve světové válce a pochovaný v Bělohradě se domohl povolení, aby mohly býti slouženy mše svaté ve zdejší kapli po všechna další léta. Po odpoledním požehnání v kapli, byly pořádány na „kamenci“ u vody „dožínky“ a slavnost tím zakončena.

Oprava kaple

V roce 1937 v září došlo k opravě věže kaple, která byla již sešlá a hrozila sesutím. Nákladem obce Rájec obnosem 36 000 Kčs. Při trhání staré věže byly v báni nalezeny staré listiny, byly však tak sešlé, že nebylo nic z nich ku přečtení. Psáno v Rájci 1. září 1937. Jan Smékal – starosta a napsal Fr. Hýbner st.

Místní kaple byla ve velmi špatném stavu, naposledy byla opravována r. 1937. Na plenární schůzi dala návrh E. Planičková, aby se kaple opravila, tento návrh nebyl zamítnut, ale dán do volebního programu. V tomto roce 1973 byla důkladně opravena. Že oprava byla uskutečněna má velkou zásluhu MNV. Vedoucí této práce byl a nespočetné brig. hodiny zdarma odpracoval člen komise MNV pro výstavbu Al. Maixner starší. Jeho manželka Lída Maixnerová téměř denně mu při práci pomáhala. Opraveno bylo: střecha, celá z nového materiálu, pokryta eternitem. Celá vazba z nového - jak trámy, desky. Poněvadž všechno bylo ztrouchnivělé. Tesařskou práci provedli Fr. Hrubý a Vlad. Hroch. Věž byla oplechována a natřena na červeně. Klempířské práce a pokrytí střechy provedl komunál ze Zábřehu. Kaple je po

této opravě o 15 m² větší, za což buď vzdán dík Josefu Krušovi, který bezplatně uvolnil část svého dvora. V novém přístavku bylo zhotoveno okno ze skleněných cihel. Strop v přístavku je

rovný z betonových stropnic a traverzí. Byly zhotovené dvoje nové dveře v komunále v Zábřehu. Podlaha v kapli byla vydlážděna betonovými dlaždičkami zelené barvy. Jelikož boční zdě v kapli před opravou byly 1,10 m vysoko stále vlhké a omítka opadávala – plesnivěla, proto se provedlo vzdušné obložení těchto stěn. Vnější kaple byl rovněž ve špatném stavu. Byla provedena nová omítka a vyměněny nové ryny, opraven křížek. Vnitřek kaple byl vymalován panem Baslerem ze Zábřehu zdarma. Na této opravě se odpracovalo našimi občany celkem 1 490 brig. hodin. Členové lidové strany odpracovali 700 hod. zdarma. Ostatní občané 550 hod. také zdarma. Tesařské a zednické práce byly placeny. Zednické práce dělal L. Hroch ml. a Pěnička H., zdarma dláždil podlahu kachličkami H. Pěnička. Na zednické a tesařské práce bylo vyčerpáno 160 hodin, které byly placeny. Celé vnitřní zařízení bylo vyřazeno a nahrazeno novým. Oltář byl vybourán a byl zhotovený nový dřevěný. Podle koncilových předpisů je postaven tak, aby kněz sloužil bohoslužbu tváří k lidem. Z výzdoby zůstala jen socha P. Marie ustavičné pomoci, původem z kostela na Hradisku v Olomouci. Křížová cesta je nahrazena novou menšího formátu. Lustr je vyrobený Al. Maixnerem ze čtyř osvětlovacích těles. Dvanáct lavic zhotovil Jiří-Alois Maixner. Elektrické práce Jan Ptáček st. Při opravě báně byly uloženy spisy, které jsem si opsala a poznamenala do této pamětní knihy: Léta páně 1833 byla postavena v obci Teodorově nová kaple. V r. 1863 kdy celá obec Teodorov vyhořela, byla i kaple požárem zničena, takže byla znovu opravena, čímž nákladem není známo.

24. května 2017 byla sloužena poutní mše svatá v místní kapli, která byla zasvěcena svátku Panny Marie Pomocnice křesťanů. Součástí mše bylo i žehnání ambonu, který byl spolu s dalším vybavením kaple pořízen z darů farníků. Ambon požehnal zábřežský děkan P. František Eliáš. Bohoslužbu doprovázel hrou na harmonium zvolský varhaník pan Ladislav Kolčava. Na housle hrála paní Julie Johnová a zpěv zazněl v podání paní Ludmily Novákové. Po ukončení mše bylo přítomným nabídnuto malé občerstvení. O prázdninách proběhla oprava oken a dveří v místní kapli, dále montáž okapníků na okna. Na těchto pracích se podíleli zastupitelé Milan Novák, Petr Smetana, Vladimír Hroch a klempíř František Dražný. Výškovou techniku poskytl pan Václav Blanka.